

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ
FAKULTY OF FINE ARTS

DESIGN
DESIGN

ATELIÉR PRODUKTOVÉHO DESIGNU
PRODUCT DESIGN STUDIO

SKLADACÍ MESTSKÝ BATOH
FOLDABLE CITY BACKPACK

DOKUMENTACE DIPLOMOVÉ PRÁCE
DIPLOMA THESIS DOCUMENTATION

**AUTOR PRÁCE
AUTHOR**

BcA. EVA ŠTECHOVÁ

**VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR**

ak. mal. MARCELA ČAPKOVIČOVÁ

**OPONENT PRÁCE
OPONENT**

MgA. JAN LIDMILA

BRNO 2017

DOKUMENTACE VŠKP

OBSAH:

OBRAZOVÁ ČÁST	s. 3 – 12
TEXTOVÁ ČÁST (PÍSEMNÁ OBHAJOBA)	s. 13 – 20

OBRAZOVÁ ČÁST

Obrázek 1 Rozkladací batoh, batohovina s PVC záterom, 47x30x20 cm, 2017

Obrázek 2 Rozkladací batoh, batohovina s PVC záterom, 47x30x20 cm, 2017

Obrázek 3 Rozkladací batoh, batohovina s PVC záterom, 47x30x20 cm, 2017

Obrázek 4 Rozkladací batoh, batohovina s PVC záterom, 47x30x20 cm, 2017

Obrázek 5 Rozkladací batoh, batohovina s PVC záterom, 47x30x20 cm, 2017

Obrázek 6 Rozkladací batoh, batohovina s PVC záterom, 47x30x20 cm, 2017

Obrázek 7 Rozkladací batoh, batohovina s PVC záterom, 47x30x20 cm, 2017

Obrázek 8 Rozkladací batoh, batohovina s PVC záterom, 47x30x20 cm, 2017

Obrázek 9 Rozkladací batoh, batohovina s PVC záterom, 47x30x20 cm, 2017

Obrázek 10 Rozkladací batoh, batohovina s PVC záterom, 47x30x20 cm, 2017

TEXTOVÁ ČÁST

Batoh považujem za jeden z najobľúbenejších doplnkov mestskej módy. Je to podľa mňa preto, lebo je to módny doplnok, ktorý je ale maximálne funkčný. Na dnešnom trhu existuje nespočetné množstvo rôznych typov a dizajnov batohov, takže si vyberie takmer každý. Do tohto veľkého množstva návrhov som sa rozhodla prispieť aj ja, a to v rámci rozširovania svojej vlastnej značky.¹ Hľadala som nápad, ktorý by odlíšil môj batoh od toho veľkého množstva už vymyslených a realizovaných návrhov.

Veľká časť mladej populácie trávi v pekných letných alebo aj jarných a jesenných mesiacoch čas vonku. Po škole, medzi prestávkami, počas pauzy na obed. Keď je pekne, študenti využívajú každú voľnú chvíľu na to aby vystrčili nos a nemuseli sedieť v triede či prednáškovej miestnosti. Tiež pracujúci často krát trávia svoje pauzy na obed vonku. Konkrétne Brno oplýva mnohými príjemnými parkami, v ktorých sa dá tráviť čas. V tejto súvislosti som sa rozhodla navrhnúť batoh, ktorý bude určený práve tomuto voľnému času. Batoh, ktorý sa bude dať rozložiť tak, aby z neho vznikol povrch na sedenie. V parku na tráve, na námestí na múriku, proste kdekoľvek, kde sa mladí ľudia zhlukujú a trávia svoj čas.

Pri navrhovaní som uvažovala o tom, kto batoh bude využívať, teda nad svojou cieľovou skupinou a jej potrebami. Cieľovou skupinou sú mladí ľudia, profesionáli alebo študenti, žijúci v meste. Potrebujú teda urban ² batoh, ktorý unesie bežné predmety, ktoré nosia do školy či do práce. Tiež musí vyhovovať esteticky, byť dobre kombinovateľný s rôznym typom oblečenia. Tiež musí byť praktický. Rozhodla som sa, že vytvorím urban batoh s pridanou funkciou rozkladania, tak, aby sa dal použiť ako plocha na sedenie.

Mestský batoh

V krátkosti si priblížime vývoj batohu ako takého a skúsime nájsť moment, kedy sa z neho stal okrem funkčného predmetu aj módny doplnok.

Predchodcom batohu je tzv. book strap, čo bol vlastne opasok, do ktorého sa zaviazali knihy, aby sa pohodlnejšie prenášali. Jednalo sa spočiatku o klasický opasok, neskôr sa vyrábali book strap-y priamo navrhnuté na prenášanie knižiek, čo malo študentom zjednodušiť prenášanie učebníc po campuse. Prvý batoh so zipsom bol vyvinutý r. 1938, firmou Gerry Outdoors. Batohy vyrábané v tej dobe boli určené primárne na turistiku. Študenti začali turistické batohy používať v 60. a 70. rokoch. Začali používať ľahké verzie turistických batohov, ktoré vznikli okolo roku 1967. Obchody začali vnímať potreby študentov na prenášanie vecí a začali vyrábať batohy, navrhnuté podľa týchto potrieb. Tak vznikli školské batohy. V nedávnych dekádach sa začali navrhovať batohy, ktoré najviac dbajú na estetickú stránku a z funkčného batohu pre študenta sa vyvinul estetický módny doplnok.

Rešerš

V rámci rešerši som našla niekoľko typov batohov, ktoré sa dajú zahrnúť pod hlavičku urban, či mestských batohov. Sú to:

¹ www.invertedlama.com

² Slovo Urban v tomto prípade používam veľmi všeobecne, ako mestský. V histórii odievania slovo Urban znamená módu, ktorá spája vysoké a nízke. Prvky oblečenia Hip Hop a RnB kultúry s prvkami haute couture. Rozšírila sa v 80. rokoch, kedy hip-hopoví a RnB umelci začali implementovať do svojich outfitov streetwear značky, ako sú Tommy Hilfiger či Karl Kani.

1. Messenger bag – batoh vyvinutý pre pošťákov na bicykli, majú teda charakteristický tvar pripomínajúci balíček, alebo stoh listových zásielok. Obsahujú menší počet kapsičiek a popruh na upevnenie kladky na bicykel. Otváranie je väčšinou na štýl roll-top, teda rolovacia vrchná časť batohu.

2. Office batohy – ich tvar jasne nasvedčuje ich funkcii, a to je prenášanie notebooku a dokumentov. Vyznačujú sa dobrou organizáciou vnútorných kapsičiek a rôznych oddelených priehradiek.

3. Školský batoh – znova je na jeho tvare jasne vidieť, že je navrhovaný na prepravu kníh a školských zošitov. Rôzna ponuka kapsičiek a oddelených priestorov sa často odvíja od ceny batohu.

4. Urban batoh – funkciou v podstate podobný Office batohu, takmer vždy obsahuje kapsu na notebook, ale na rozdiel od Office batohov je navrhovaný v obrovskej škále štýlov a dizajnov, aby vyhovoval požiadavkám na módu, keďže sa z neho okrem funkčného predmetu stal v posledných dekádach módnym doplnok.

Ďalšiu časť rešerše som zamerala na multifunkčné batohy.

Najčastejšie som sa stretla s batohmi, ktoré kombinovali funkcie batohu a cestovnej tašky alebo kufra. Docielili to zmenou miesta otvárania batohu, ktoré viac vyhovovalo formátu cestovnej tašky alebo kufra.

Pri vyhľadávaní multifunkčných batohov sa objavuje množstvo výsledkov s názvom multifunkčný batoh pre drony. Musím sa priznať, že na to, akú pridanú funkciu okrem prenášania drona tento batoh má, som zatiaľ neprišla.

Jedným zo zaujímavejších nápadov, na ktoré som narazila, je chair-pack, batoh s pridanou funkciou campingovej stoličky. Stolička je vyrobená z ľahkého kovu, takže nie je ťažká. Zaujímavý a inovatívny spôsob, ako spraviť camping pohodlným. Podobný nápad sa objavil na Hit Hit, pod hlavičkou českej rodinnej firmy Bagobago. V spodnej časti batohu sú nožičky, takže z neho za 10 sekúnd dokážeme spraviť pohodlné miesto na sedenie.

Najviac ma zaujali batohy, ktoré sú tak dômyselne vymyslené, že sa dali premeniť na batoh a tašky rôznych tvarov, podľa potrieb používateľa, podľa cesty, ktorú sa chystá ujsť, alebo pohodlia, ktoré vyžaduje. Najviac ma zaujal batoh dizajnéra Alexandru Buzaianu, batoh, messenger a pracovný kufřík v jednom. Bez potreby pridávania a odoberania častí batohu sa tento výborný návrh mení podľa potreby používateľa.

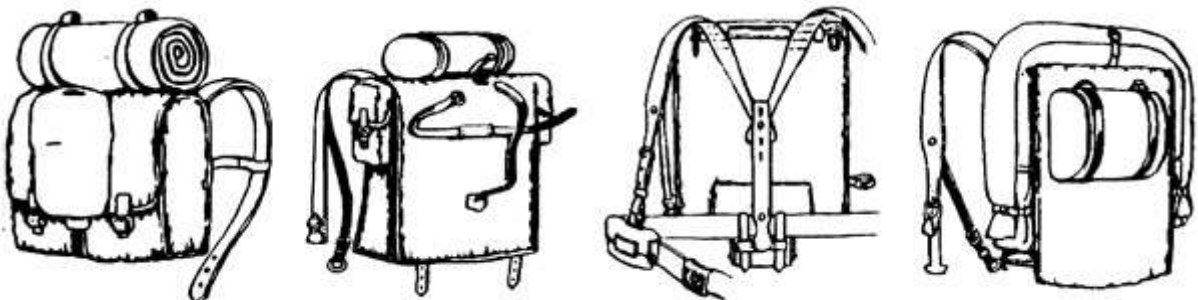

Jediné referencie, ktoré sa približovali môjmu nápadu, som našla až z prvej a druhej svetovej vojny.

Jedná sa o modely ktoré dostali v českom prostredí názvy tele a usárna. Batohy, pôvodne vyvinuté pre armádu, ktoré neskôr prevzali nadšenci tzv. trampskej kultúry. Tieto dva batohy si predstavíme.

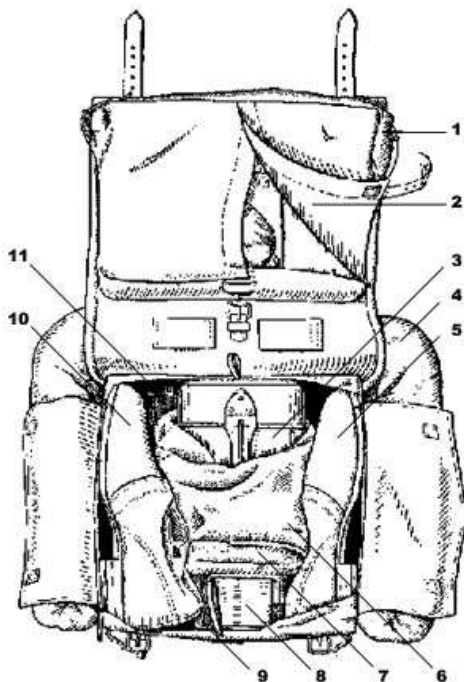
Batoh tele dostal názov podľa chlpacej prednej časti, z teľacej kože. Prvé teľatá pochádzajú z prvej svetovej vojny, dnes môžete najčastejšie naraziť na ich nasledovníkov, nemecké modely 34 a 39, z druhej svetovej vojny.

V našich krajinách boli najbežnejšie batohy nemecké, z druhej svetovej vojny. Tieto sa dajú pomerne ľahko kúpiť od zberateľov, aj keď často v dosť unavenom stave. Teľatá vlastnej výroby používala aj československá armáda, ale zachovali sa vo veľmi malom počte.

První německé tornistry. Zleva: vzor 1809, vzor 1867, vzor 1887 (ze zadu s opaskem) a vzor 1895.

Teľe sa vyznačuje rôznymi kapsami, popruhmi a miestami na rôzne náčinie, ktoré vojak potreboval. Ich dostupnosť sa l íšila a umiestnenie vecí sa teda odvíjalo od toho, čo vojak najčastejšie potreboval. V navrhovan  dnešného batohu by nemuselo byť na školu sa týmto pravidlám venovať. Konštrukcia batohu by sa mala odvíjať od potrieb u ivateľa, umožniť mu pohodln  prístup k najčastejšie vyu ívan m veciam.

Druhým modelom vojenského batohu je spom nan  usárna. Dnes ju poznáme vďaka občianskemu ľudovému hnutiu Tramping, ktoré je inšpirovan  skautingom a americk m Divok m západom. Pôvodne je to ale americk  vojensk  batoh. Bývala súčasťou vybavenia americkej armády v 1. a 2. svetovej vojne.

Skladanie us rny je trochu nemotorn , ale má ur it  kúzlo a atmosféru. USka samotn  ndr ží tvar, musí sa zvlášť vyrobiť valec, do ktorého sa dajú veci, ktoré nepotrebujeme počas cesty, vyťahovať (usárna nie je vhodn  na otváranie za pochodu). Valec sa potom do us rny zabalí a vznikne batoh.

Oba menovan  batohy, pôvodne vyvinut  pre armádu, sa do povedomia dostali hlavne preto, lebo ich prevzali Trampovia.

Tramping je neorganizovan  hnutie, ktoré sa rozšírilo po vzniku samostatného Československa. Tvorili ho prevažne mladí ľudia, ktorí takto chceli realizovať svoje predstavy o živote, túžbu po romantike a dobrodružstve. Romantick  predstavu o nom dstve, ko ovnom spôsobe života, naplňali v letmi do prírody a jej objavovaním.

Tramping vychádza z pravidiel skautingu, resp. divokého skautingu. V  eskom prostredí začal skauting v roku 1911, zakladateľom je A. B. Svojsik.

Prv   esk  trampovia boli starší skauti, ktorým nevyhovoval pevn  poriadok skautskej organizácie. Milovali ale prírodu a romantick  predstavu o nej. Bolo to v období prvej svetovej vojny.

Prví trampovia si hovorili „kamaráti, čo sa túlali“. Trampovia si začali hovoriť až okolo r. 1918. Po návrate z prvej svetovej vojny trampovia svoje „hnutie“ najviac rozšírili. Verejnosť ich ešte dlho poznala ako „divokých skautov“. Začali sa nosiť teľatá a prvé usárny.³

Trampovia postupne objavovali prírodu Československa, najprv hlavne v povodí riek Vltavy a Sázavy, neskôr sa tramping rozšíril do všetkých častí bývalého Československa.

Prví trampovia boli väčšinou ľudia z chudobnejších sociálnych vrstiev obyvateľstva. Neskôr, keď sa hnutie spopularizovalo, sa tramping rozšíril medzi stredné vrstvy, zriedkavo aj vyššie vrstvy obyvateľstva.

Podobne ako iné slobodomyselné občianske hnutia to ani tramping nemal ľahké v dobách totalitnej vlády. Všetky takéto hnutia a ich hlavné myšlienky: sloboda, voľnosť, neformálnosť, dôraz na humanizmus a politický liberalizmus, boli totalitnými režimami potlačované. Nevyhovovali nacistickému ani komunistickému režimu. Je známe, že veľké množstvo ľudí aktívne sa zapájajúceho do protinacistického odboja pochádza práve z radov trampov.

Udalosti z novembra 1989 poznamenali aj tramské hnutie a existuje názor, že dnes je tramping, ktorý poznáme z dejín 20. storočia mŕtve hnutie. Diskusia na toto téma je dnes značne otvorená.

Či už bola tramská slobodomyselnosť iba kratochvíľou stredných a vyšších vrstiev obyvateľstva, ako tomu bolo v medzivojnovom období, alebo ako prejav odboja proti totalitným režimom, neprekonanou a nezničiteľnou myšlienkou trampingu podľa mňa je, že tramping je predovšetkým životný názor, nekonzumne zameraný životný štýl. Tento životný štýl bol nepochybne vyjadrovaný aj tým, čo trampovia nosili na sebe, oblečením, nášivkami, ktoré určovali do ktorej osady patria, alebo či patria medzi trampov – samotárov, a konečne aj používaním batohov z prvej svetovej vojny, ako pripomienku na našu históriu.

Verejný priestor

Hlavný moment pri využívaní môjho batohu je okupovanie verejného priestoru. Od trampingu, turistiky, kedy sa okupuje a objavuje príroda, až po trávenie času v meste a okupovanie mestského verejného priestoru. Takzvané okupovanie môže byť prejavom boja proti ideologickému nátlaku spoločnosti (tramping), alebo určitý statement, ktorý sa odráža od prejavu životného štýlu (streetwear).

Verejný priestor môžeme chápať podľa rôznych výkladov. V súvislosti s využívaním môjho batohu som zvolila na vysvetlenie postoj interakcionistov, teda skupiny sociológov, ktorí riešia sociálne javy z mikroperspektívy. Podľa nich vzniká verejný priestor skrz interakciu medzi užívateľmi daného miesta.⁴ Podľa tohto vysvetlenia si občania môžu vytvoriť verejný priestor tak, že doňho presunú svoj osobný priestor a začnú sa tam schádzať. Verejný priestor teda nie je možné uchopiť iba cez jeho fyzické vymedzenie, je miestom koncentrácie symbolov, nositeľom významov a reprezentácií, katalyzátorom spoločenských premien.⁵

³ <http://t-o-skalaci.webgarden.cz/rubriky/tramska-kultura/historie-trampingu/strucna-historie-trampingu>

⁴ Pavel POSPĚCH, Městský veřejný prostor: interpretativní přístup, *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 49, 2013

⁵ Petra SOUKALOVÁ, *Městský veřejný prostor a jeho komodifikace* (Diplomová bakalářská práce), Brno: Fakulta sociálních studií, Katedra sociologie, 2012, s. 8

Batoh je svojim spôsobom tiež osobný priestor, je to uzavreté miesto kde máme uložené svoje veci. Tým, že z neho veci vyberieme a rozložíme ho, prenášame svoj osobný priestor do toho verejného a vytvárame verejný, alebo spoločenský život. Prenesením svojho osobného priestoru do verejného, tento osobný priestor zdieľame so skupinou. Tento aspekt nemusí byť silný, ale vytvára určité sociálne situácie, ktoré sú nové.

Mestá a ich štruktúra boli vždy odrazom spoločnosti, ktorá ich využívala a utvárala. Verejný priestor hrá dôležitú úlohu pri utváraní sociálnej reality a pri prežívaní našej každodennosti. Koncentrujú sa tu sociálne aktivity a je to miesto prejavu svojej osobnej identity pred očami ostatných ľudí. Verejný priestor odzrkadľuje sociálne premeny, kultúrne a symbolické významy. Je to tiež miesto večného dohľadu, stretu záujmov. Menil sa spoločne s meniacou sa spoločnosťou a mestom v priebehu dejín.⁶

Batoh, ktorý takto slúži na tzv. okupáciu verejného priestoru, v tomto prípade prestáva byť iba súčasťou urban, alebo streetwear módy, ale začína byť určitým osobným statementom. Dizajn batohu a hlavne spôsob používania v rôznych situáciách, vyjadruje nie len módu, ale aj životný štýl. Novodobé nomádstvo, túžba po dobrodružstve a objavovaní, prenesenie istým spôsobom súkromného života do verejného priestoru, spoznávanie nových ľudí. Tento fakt by sa mohol stať hlavným bodom marketingu a apelovať na mladých ľudí, ktorých by tento batoh mohol osloviť.

Technické parametre, funkcia

Pri tvorbe designu rozkladacieho batohu je pre mňa dôležité, aby prvotná funkcia ostala ako v klasickej batohu, teda bezpečné uloženie osobných vecí a ich prenášanie z miesta na miesto. Pridaná funkcia, rozkladanie, nesmie byť na úkor primárnej funkcie batohu. Spoje teda musia byť pevné, aby mal používateľ stopercentnú istotu, že z neho svoje veci nemôže stratiť. Po niekoľkých pokusoch s rôznymi typmi spojov som sa rozhodla použiť zipsy. Spoj teda funguje po celej dĺžke batohu a nevznikajú medzery, cez ktoré by mohli malé predmety vyklízať. Jednoduchým všitím dvoch zipsov na jedno miesto a kombináciou roztváracích a neroztváracích zipsov sa zamedzilo akýmkoľvek medzerám, cez ktoré by veci mohli vypadnúť.

V zloženom stave teda batoh funguje ako každý iný a pri používaní ho nie je treba zakaždým rozkladať. Esteticky sa približuje urban batohu, office batohu aj messenger batohu.

Voľba hlavného materiálu batohu sa odvíjala od jeho funkcie a od situácií, pri ktorých sa batoh bude využívať. Najdôležitejším faktorom je fakt, že sa rozložený batoh bude pokladať na zem. Materiál preto musí byť pevný, umývateľný a teda vode odolný. Zvolila som teda batohovinu s PVC záterom, ktorý neprepúšťa vodu. Umývateľná PVC vrstva je teda z vonkajšej strany batohu, je to strana, ktorú pokladáme na zem. Tento materiál je doplnený zipsami, ktoré sú tiež vode odolné. Batoh teda môžeme bezpečne používať v daždi a nemusíme sa báť o svoje veci, prípadnú elektroniku, ktorú v ňom prenášame.

K základnému materiálu je pridaná podšívka, ktorá tvorí vnútro batohu. Predstavila som si situáciu, kedy si užívateľ vezme batoh do parku a piknikuje. Pri konzumácii jedla je možné, že sa vnútro batohu, na ktorom vlastne sedíme, môže zašpiniť, pre podšívku som preto zvolila tiež vode odolný umývateľný materiál, ktorý je ale tenší, pretože nevyžaduje takú pevnosť ako vonkajší materiál. Pridanie podšívky mi tiež umožňuje umiestňovať rôzne skryté kapsy na

⁶ Tamtéž, s. 6

drobnejšie predmety, aby batoh nemal len jednu hlavnú komoru a aby sa s vecami v ňom uloženými dalo pohodlne manipulovať.

V rozloženom stave sa teda zipsy, ktoré držia hlavné telo batohu pohromade, dostanú na kraje látky, neprekážajú teda pohodlnému sedeniu. Chrbtová časť batohu je spevnená a vyplnená mäkkou výplňou. To na jednej strane zabezpečuje pohodlné nosenie predmetov v batohu, na druhej strane pri rozložení batohu vzniká mäkká časť na sedenie na jednej strane rozloženej látky. Primárne je teda rozložený batoh najpohodlnejší pre jedného človeka, ale jeho rozmer dovoľuje aj sedenie dvoch osôb naproti sebe. V budúcom vývoji sa dá prispôbiť batoh tak, aby vznikli dve mäkké pohodlné miesta na sedenie, batoh by v tom prípade bol predstavovaný ako pohodlné, romantické posedenie pre dvoch, čo by sa mohlo odraziť v marketingu batohu a v reklame.

Záver

Od prvotného nápadu, cez rešerš a porovnávanie s batohmi s rozkladacou funkciou (tele, usárna) a s batohmi spojenými s urban a streetwear módou som sa dopracovala k návrhu, ktorý okrem praktického funkčného dizajnu otvára otázky osobného priestoru vs. verejného priestoru, pracuje s otázkou životného štýlu ako východiskového bodu marketingu a apeluje na mladých ľudí, ktorí trávia čas v mestskom verejnom priestore a svojim spôsobom ho okupujú. Technické parametre batohu vychádzajú z jeho funkčných potrieb, no pôvodná myšlienka vznikla z potrieb novodobého mladého nomáda objavujúceho verejný priestor.